

Janos Kadar kaller Alsing Andersen en «nasi-kollaboratør»

FN's Ungarn-komité som ledes av den danske folketingsmann Alsing Andersen, har fått motbør. Østerrike har nektet å gi komiteen tillatelse til å avhøre ungarske flyktninger i Østerrike, og samtidig rettes der fra ungarsk kommunistisk side hårde angrep på Alsing Andersen.

Det ungarske partibladd «Nep Szabadsag» kaller Alsing Andersen for «nazistisk kollaboratør» og skriver videre:

I 1940 glemte den danske regjering å mobilisere mot nazistene. Forsvarsministeren

var Alsing Andersen. Under den nazistiske besettelse gjorde den danske regjering også sitt beste for at det tyskdanske samarbeide ikke skulle generes av økonomiske vanskeligheter. Finansministeren var den samme Alsing Andersen. Den samme regjering var meget om seg etter å utføre gestapos ordrer».

Bladet slutter sin kritikk med følgende hån:

«Når man tar alt dette i betraktning, kunne de Forenede Nasjoner neppe finne en mann, som er bedre kvalifisert til å undersøke forholdene i Ungarn».

«Socialisme uten moral» — sier Fast om Sovjet

Voldsom kritikk av det sovjetrussiske system

Den amerikanske forfatter Howard Fast, som brøt med kommunistpartiet i forrige måned, har nu fordømt sovjet-systemet som værende «socialisme uten moral».

Den kjendte forfatter gir uttrykk for sine synspunkter i en artikkel i marsnummeret av «Mainstream» — et venstre-orientert litterært tids-

skrift, som har stått pariet nær.

I artikkelen erklærer Fast videre, at sovjet-systemet er uten demokrati, uten rettsavgjørelser gjennom juryer, uten borgerlige friheter, uten offentlig adgang til protest, uten likerett for mindretallene og uten rett til fri kunstnerisk utfoldelse.

Howard Fast's ry som forfatter skriver seg hovedsakelig fra hans historiske romaner om den amerikanske revolusjon. Han har aldri offentlig innrømmet medlemskap av kommunistpartiet, men har i mange år vært dypt engasjert i den kommunistiske sak.

Samlet borgerlig krav om listeforbund — men Arbeiderpartiet vil ikke

De ikke-sosialistiske partiers representanter i utenriks- og konstitusjonskomité har i en innstilling til Stortinget opptatt lovforslaget fra representantene C. J. Hambro, Arthur Sundt, E. Vatnaland og Erling Wikboeg om å gjeninnføre adgangen for de politiske partier til å inngå listeforbund.

Derimot har flertallet i komiteen, Arbeiderpartiets medlemmer, ikke funnet grunn til å gjeninnføre listeforbund på nytt, og innstiller på at forslaget fra de fire stortingsrepresentantene ikke bifalles.

OPPHEVET

Adgangen til listeforbund kom inn i valgloven i mars 1930, og ble opphevet i juni 1949. Beslutningen ble den gang gjort i Odelstinget med 56 mot 56 stemmer, idet president Oksviks dobbeltstemme gjorde utslaget.

Ved stortingsvalgene i 1930-1933 1936 og 1945 ble listeforbundsordningen brukt. Alt i alt ble det inngått 74 listeforbund under disse valg. I 24 tilfelle gav listeforbundene det tilsiktede resultat, i 50 tilfelle et negativt resultat.

RETTFERDIG

Mindretallet i komiteen fremholder at listeforbundsinstuttet bare betyr et skritt på veien mot en rettferdig valgordning.

Skulle det virke etter sin hensikt, måtte forutsetningen være at adgangen til listeforbund ble brukt

i adskillig større utstrekning enn tilfellet har vært, eller at instuttet kombineres med en annen utregningsmåte enn den som brukes nu.

I de årene listeforbundet var i bruk, betegnet resultatet en viss utjevning. Det er grunn til å tro at hvis listeforbundsinstuttet får tid til å innarbeide seg, vil det etter hvert øve en sterkere innflytelse på valgresultatet.

FRIE VELGERE

Den frie velger blir ikke mindre fri om det partiet han ønsker å stemme på går i listeforbund med ett eller flere andre partier, fremholder mindretallet.

Ønsker han ikke subsidiært å støtte noe annet parti, så har han full adgang til på den enkleste måte å markere dette på sin stemmeseddel, og hans stemme kommer bare hans eget parti til gode.

Flertallet i komiteen peker på at Arbeiderpartiet aldri har inngått listeforbund eller valgallianse med andre arbeiderpartier eller med borgerlige partier, men alltid har hevdet at det må være rene politiske skillelinjer i norsk politikk. —

FLERTALLET

Adgangen for et parti til å gi subsidiært støtte til et annet parti vil derfor ensidig bli rettet mot Arbeiderpartiet, som av prinsipielle grunner ikke vil benytte seg av dette system. Listeforbundsordningen har også vært med på å skape en kunstig partiopdeling ved dannelsen av småpartier.

Etter flertallets oppfatning har ikke slike forhold skapt politisk klarhet og rene politiske linjer, men det motsatte.

Hvis det ikke er større forskjell på partiene enn at man kan stemme prinsipielt på det ene og subsidiært på det annet, bør de to partiene gå sammen under et merke og et program. Da vil linjene bli klare, sier Arbeiderpartiets flertallsfraksjon.

Fra Hambro's kildekrift

Ved cand. oecon. Leif Sundt

(Forts. av påbegynt utdrag i Folk og Land nr. 9)

Daværende stortingspresident Hambro uttalte bl. a.:

«Det som i dette øyeblikk i første rekke og dypest beskjefte våre sinn, er ikke de enkelte detaljer ved det som er hendt, men det er selve spørsmålet om krig eller fred, spørsmålet om hvorvidt Norge fortsatt skal søke å be-

Norge har ennå ikke fått noen nasjonalpark

Emnet for kontorsjef Thv. Kierulfs foredrag på skogbruksmøtet i forbindelse med Landbruksveka, var naturvern i Norge. Kierulf understreket at selv om naturfredningstanken er 60 år gammel i Norge, er forståelsen av hva naturfredning betyr for landet desverre ennå minimal. Det er på høy tid at folks øyne åpnes og de ansvarlige myndigheters samvittighet vekkes så vi ikke teknifiserer og vulgariserer hvert mål av landet vårt. Vi er ikke så fattige, at vi ikke har råd til å bevare noe av landet uberørt — og så vakkert som det virkelig er og bør fortsette å være.

Mens De Forenede Staters kongress alt i 1872 besluttet å opprette en stor nasjonalpark, og flere europeiske stater alt før århundreskiftet hadde sine verdifulle nasjonalparker, og både Sverige og Finland har en rekke større og mindre naturreservater — har Norge ennå ingen nasjonalpark.

Vi har noen — mest mindre — fredede områder, vi har noen plantefredninger — f. eks. Junkerdalsuren i Salt-dalen, Knutshø ved Kongsvoll og ved Helin i Valdres, og vi har en del fuglereservater — Fokstumyren på Dov-

våre etterkommere og for våre vitenskapsmenn — ja for alle som er glade i en vakker natur — en del karakteristiske, vakre og verdifulle områder.

Vi må jo best mulig utnytte landets naturherligheter, men vi må bare gjøre det på en fornuftig og forutseende måte.

Vassdragsutbyggingen er den mest aktuelle fare for norsk natur. Der skrives stadig etter mer kraft. Vi må imidlertid ha råd til å bevare noen vakre fosser og noen vassdrag, vi må ikke lede alt vann inn i tunneller og rør. Kanskje kan atomkraften om noen år avløse vannkraftutbyggingen?

Vi må i tide opprette større reservater hvor dyrene kan føle seg sikre, ikke minst fuglereservater, hvorfra omkringliggende distrikters fugleliv kan berikes. Vi har enkelte slike: I Oslo kommunes vel 100 000 mål store skog er all jakt og fangst forbudt, det samme er tilfelle i Bymarken i Trondheim, der arbeides det med et dyrereservat i Skrimtraktene sør for Kongsberg, og i de store fjelltraktene mellom Øvre Namdalen og Hattfjell dalen håper vi å få et stort fredet område — Børgefjell. — Skal ørnen, gaupen og bjørnen om få år bare være et minne i

Teodor Trøen

Teologisk frispråk.

Kort sagt: Det smaker oppigjenvarmet fiskesuppe av Ask Burle-

sovjetrussiske system

Den amerikanske forfatter Howard Fast, som brøt med kommunistpartiet i forrige måned, har nu fordømt sovjet-systemet som værende «sossialisme uten moral».

Den kjendte forfatter gir uttrykk for sine synspunkter i en artikkel i marsnummeret av «Mainstream» — et venstre-orientert litterært tids-

uten likerett for mindretalene og uten rett til fri kunstnerisk utfoldelse.

Howard Fast's ry som forfatter skriver seg hovedsakelig fra hans historiske romaner om den amerikanske revolusjon. Han har aldri offentlig innrømmet medlemskap av kommunistpartiet, men har i mange år vært dypt engasjert i den kommunistiske sak.

Seierherrenes verden er ikke bare bra!

Et raskt skjematisk oversyn vil gjøre noen hver betenkt. Her ser du hva slags styre det er som dominerer.

Albania: Diktatur. Kommunistisk forræderstyre.

Argentina: Diktatur. Militærjunta.

Belgia: Kolonimakt.

Bolivia: Diktatur. Sosialrasemessig og kulturell undertrykkelse.

Brasil: Diktatur.

Bulgaria: Diktatur, kommunistisk forræderstyre.

Chile: Diktatur.

Cuba: Diktatur.

Danmark: Grønland, Klaksvik.

Dominikanske republikken: Diktatur. Dominert av fremmed makt.

Egypt: Diktatur.

Ecuador: Diktatur.

Etiopia: Keiserlig enevelde.

Frankrike: Imperialistisk undertrykkelse. Eks.: Algerie, Madagaskar osv.

Filippinene: Undertrykkelse av politisk opposisjon. Militært og økonomisk dominert av fremmed makt.

Formosa: Diktatur.

India: Kashmir.

Iran: Diktatur.

Israel: Overfall på Egypt.

Jordan: Diktatur. Økonomisk og politisk uselvstendig-

het. Overfall på Israel.

Jugoslavia: Diktatur.

Kina: Diktatur.

Nederland: Kolonimakt. Intriger i Indonesia.

Nord-Korea: Diktatur. Kommunistisk forræderstyre.

Pakistan: Kashmir. Utryddelse av andre religioner enn Islam.

Panama: Diktatur. Dominert av fremmed makt.

Paraguay: Diktatur. Diktator denne uke ukjent.

Portugal: Diktatur. Kolonimakt.

Polen: Kommunistdominert. I Sovjets sold.

Salvador: Diktatur.

Saud Arabia: Diktatur.

Sovjet-Samveldet: Diktatur.

Storbritannia: Kolonimakt. Imperialistisk undertrykkelse — Kenya, Malaya, Cypem, utslettelse av landsby i Aden, Suez-krigen osv.

Sør-Korea: Diktatur.

Thailand: Diktatur.

Tsjekkoslovakia: Diktatur.

Romania: Diktatur.

Tyrkia: Semi-diktatur.

Ungarn: Diktatur.

Vietnam: Diktatur.

Vietmin: Diktatur.

Yemen: Diktatur.

Øst-Tyskland: Diktatur.

Diverse stater i Sør- og Mellom-Amerika og Afrika: Diktaturer. Dominert av fremmede makter.

RETTFERDIG

Mindretallet i komiteen fremholder at listeforbundsinstittet bare betyr et skritt på veien mot en rettferdig valgordning.

Skulle det virke etter sin hensikt, måtte forutsetningen være at adgangen til listeforbund ble brukt

og et negativt resultat. meseddel, og hans stemme kommer bare hans eget parti til gode. Flertallet i komiteen peker på at Arbeiderpartiet aldri har inngått listeforbund eller valgallianse med andre arbeiderpartier eller med borgerlige partier, men alltid har hevdet at det må være rene politiske skillelinjer i norsk politikk. —

Teodor Trøen 70 år.

Denne velkjente freningen var 70 år 13. mars. I unge år gikk han landbruksskolen på Gjermundnes. Han ble planlegger og sekretær for jordstyret i bygden, og hadde dette arbeide i ca. 25 år. Det var de små arealer på de mange bruk i bygden, som denne tid utgjorde de store dyrknings-tall. Fræne stod da også enkelte år som nr. 1 i fylket med hensyn til jorddyrking. Trøens virksomhet var et uanstselig jag på sykelen fra den ene ende av bygden til den annen, og omtrent hver eneste heim har han besøkt. Tusener mål jord har han planlagt og godkjent. Disse hilser deg nå Trøen, som frodig eng og åker.

I de fleste offentlige virksomheter i bygda ble han etter hvert med, i skyldsetninger, i styret for trygdekassen, som revisor i banken, som medlem av herredstyret og formannskap, var varaordfører m. m.

Under siste krig tok han på seg ordfører-hvervet, og de som avsatte ham kunne overta en velstyrt og økonomisk selvhjulpne kommune.

Han holdt seg til Håkon den 5. ord: «Hva som enn skjer, så sørg for at det sitter

Det er kun en sann moral for ethvert menneske. Men den ene sanne moral er ikke ens for alle mennesker. Bernhard Shaw.

Teologisk frispråk.

Kort sagt: Det smaker oppgjøvartmet fiskesuppe av Ask Burlefots samleier.

Cand. teol. Per Lønning

nordmenn i landets styre — og på våre festninger.»

For ham, som de fleste andre norske, som tok sin tårn under krigen, var målet å løse bygd og land gjennom krigens ragnarok med minst mulig lidelser og holde oppe et norsk administrasjonsapparat. Skulle han få arbeidsro for okkupasenten og således få gjort noe for folket, måtte også han, som mange andre dekke seg best mulig under NS, det eneste politiske parti okkupasenten sanksjonerte. Målet var å yde hjelp til nordmenn overalt og på alle måter. Derfor loste han like selvfølgelig Skjetlands-gjengen gjennom bygda, som han i varetok befolkningens interesser andsynes okkupasenten.

Når engang bygdens historie under disse vanskelige år blir sannferdig skrevet, vil mangt og meget av det som i 1945 ble forvrengt komme i et annet lys. De som i 1945 okkuperte den Nasjonale holdning «måtte selvsagt også ha Trøen sjikanert og fengslet og fratatt sitt levebrød. Det ble deres «nasjonale» gjerning! Men i dag er luften såvidt avklart, at jeg er viss på det store flertall av freningene ser anderledes på det uegennyttige arbeide både Trøen og flere utførte i de vanskelige krigsår. På manges vegne sender jeg denne lille gode ønsker.

Elnesvågen, 4. mars 1957.

Hans Haukaas.

(Forts. av påbegynt utdrag i Folk og Land nr. 9)

Daværende stortingspresident Hambrø uttalte bl. a.:

«Det som i dette øyeblikk i første rekke og dypest beskjefteger våre sinn, er ikke de enkelte detaljer ved det som er hendt, men det er selve spørsmålet om krig eller fred, spørsmålet om hvorvidt Norge fortsatt skal søke å bevare sin nøytralitet til begge sider, eller om Norge, som det populært vil hete, skal velge sitt parti. Jeg har i Utenrikskomiteen gitt uttrykk for den oppfatning at det må og skal være målet for vår utenrikspolitikk å bevare Norges nøytralitet. Men jeg vil føye til at det har, såvidt jeg forstår, i komiteen og også hos Regjeringen vært enstemmighet om den ting, at Norge ikke kan, ut fra sine praktiske materielle interesser, tenke seg den mulighet å komme i krig mot England, og all den stund det også er Regjeringens og utenriksministerens endelige politikk, innebærer det en sterk oppfordring til oss i alle handlinger og i alle uttalelser vi avgir på det nåværende tidspunkt, å være til det ytterste varsomme med å irritere den part som vi mener oss umulig å kunne gå imot. Og jeg må åpent tilstå at jeg ble noe smertelig overrasket over at utenriksministeren for åpne dører her i ettermiddag brukte ganske sterke uttrykk om vestmaktens moral, og karakteriserte deres opptreden i denne sak på en måte som vi naturligvis alle er hjertelig enige i, men som først og fremst var overflødig, og som for det annet på dette tidspunkt både skaper vanskeligheter for oss når det gjelder å komme til orde i pressen i England, og dessforuten skaper en enda mer ladet atmosfære når vi skal forhandle om de ting vi allikevel er nødt til å forhandle om». (Nemlig om mineutleg-

Forts. side 4

har en rekke større og mindre naturreservater — har Norge ennå ingen nasjonalpark.

Vi har noen — mest mindre — fredede områder, vi har noen plantefredninger — f. eks. Junkerdalsuren i Salt-dalen, Knutshø ved Kongs-voll og ved Helin i Valdres, og vi har en del fuglereservater - Fokstumyren på Dovre og noen langs kysten. Men med den fart teknikk, industri og vassdragsutbygging nå ekspanderer, haster det med å redde unna til fordel for

Det store sluket

Da Regjeringen satte opp sitt nye budsjett, som slår alle tidligere rekorder, kunne den innkassere omkring en halv milliard kroner i automatisk inntekts-stigning, på grunn av oppgangen i prisenivå, produksjon, omsetning osv. og på grunn av overgangen til skatt av årets inntekt, for det betydde et hopp halvannet år fram på en kurve for stadig stigende inntekster.

Det gikk alt sammen med, rubb og rake, i det store sluket. Det ble ikke noe igjen til skattelettelse som i tilstrekkelig grad kunne oppveie de ekstra byrder overgangen til den nye skatteordning representerte. Resultatet ble - på grunn av progresjonen på de stigende inntektstall, som for en vesentlig del skyldes inflasjonen - at skatte trykket ble økt. Vi må ikke bare ut med så meget mer i skatt som hva der svarer til stigningen i den nominelle inntekt, men med en større prosentvis del av inntekten.

(Verdens Gang)

Seier på bekostning av rett og rettferdighet bringer ødeleggelse.

Aiscylos.

vel 100 000 mål store skog er all jakt og fangst forbudt, det samme er tilfelle i By-marken i Trondheim, der arbeides det med et dyreservat i Skrimtraktene sør for Kongsberg, og i de store fjelltraktene mellom Øvre Namdalen og Hattfjelldalen håper vi å få et stort fredet område — Børgefjell. — Skal ørnen, gaupen og bjørnen om få år bare være et minne i Norge? For naturvitenskapelige studier er uberørte områder av stor betydning, ikke minst fordi det etter hvert blir stadig vanskeligere å finne fullstendig jomfruelig natur. Derfor må vi bl. a. i tide redde hva vi ennå måtte ha av urskog, det er desverre ikke meget. Etter som bilveiene eter seg innover i fjelldalene kommer også de i faresonen. Naturvernrådet, som er opprettet i henhold til den nye naturvernloven, har fått det som plikt bl. a. «å ta vare på områder vi ennå har av uberørt natur», men skal det kunne utrettes noe må det ha fast, lønnet hjelp. Uten en naturverninspektør — slik som forutsatt av den stortingskomité som behandlet naturvernloven — vil rådet ikke være i stand til å utføre et tilfredsstillende og resultatrikt arbeid. Det må derfor settes meget inn på å få opprettet en slik stilling.

De private naturvernforeninger som har virket i ca. 40 år har etter evne utført et både godt og virksomt arbeid, men det ligger i sakens natur at private foreninger vesentlig bare kan virke opplysende, veiledende og forberedende. Mens både Sverige og Finland har offentlige kontorer og funksjonærer som arbeider aktivt og positivt med naturvern — har Norge ennå intet. Dette må det rettes på — snarest.

Norsk natur er en nasjonal-skatt som ikke kan verdsettes høyt nok. Vi må alle være med å verne den.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Hva skal det bli til?

Det er uhyggelige perspektiver som møter oss alle foran kommende stortingsvalg. — Vårt land synes å være kjørt fast i en blindgate, både gjennom sitt medlemskap i NATO og gjennom sin oppsplittende partipolitikk. Ennå er ingen trådt fram, for å ta opp igjen Quislings linje om fagstyre — og om frigjøring fra partiregjereriets mislykkede disposisjoner.

Men har vi det da ikke godt her i landet? spør våre NATO-styrte og militærpolitiske slavedrivere. Jo, vi har mat nok og kinoer nok og Aftenpostens og Arbeiderbladets sportsreferater. Er ikke da alt i orden? Nei, det

er ikke det. Maten og sporten kan også kjøpes for dyrt. Og det verste av alt: Sannhet og rett sitter ikke i høgsetet. — Vårt folks sjelelige sunnhet er undergravet. Det er på forbryterisk måte blitt hokret med pengeverdien, og skattestrykket er i ferd med å presse hele vårt folk i kne. Det vi trenger er et friskt vårvær som kan renske ut alt som er muggent og råttent. Derfor må vi alle bøye oss under fedrelandets krav om samhørighet og samarbeide, og dette kan bare skje ved å avsverge det styre og de menn som med umåtelig mesterskap har ført vårt land på avveie.

Et norsk skygge-kabinett?

Vi ber leserne holde oss unnskyldt. Da vi i forrige nummer bebudet et forslag om en regjering utgått av opposisjonen, var det vår forutsetning å kannestøpe en liste over habile kandidater uten hensyn til partifarge. Det er imidlertid grunn til først å se hva Stortinget gjør med det av Hambro, Sundt, Vatnaland og Wikborg framlagte lovforslag om listeforbund, som vi har gitt et kort referat av idag, se side 1.

NATO I PRAKSIS.

Ifølge Newsweek 10. desember, trakk Frankrike 150 Mystere jettfly ut av NATO-styrkene, foruten ytterligere 25 franske Mystere og sendte dem til Israel — umiddelbart før Suez-invasjonen.

Fjørtoft 50 år idag

Boktrykkjar K. J. Fjørtoft, ein av dei beste venene me har i Sauda, er 50 idag! Fylkesmann J. Norem i Stavanger gjorde tidleg i okkupasjonsåra Fjørtoft til ordførar og han sto for bygdestyret i Sauda til 1945. Alle hadde vyrdnad for NS-ordføraren Fjørtoft, — høvisk, hjelpsam og flink som han var og er på alle måtar. Det var ikkje med sambygdingane sin gode vilje at han vart gjort til «landssvikar» og straffange. Han berga Sauda for hundratusenvis av kronor og styrde retteleg vel. — Fanebust'n var god då han nyleg nemnde at Fjørtoft heller burde hatt fortjenestmedalja i gull enn straffarbeid.

Dette er spikerfast!

Britisk takk til norske borgere.

En brevveksling mellom den britiske ambassadør i Oslo og H. M. Kong Haakon.

En brevveksling har funnet sted mellom den britiske ambassadør i Oslo, Sir Laurence Collier, og H. M. Kong Haakon. Sir Laurence sendte Hans Majestet følgende skrivelse:

Den britiske ambassade, Oslo, 20. august 1946.

Deres Majestet! Nu da demobiliseringen av de britiske tropper som kjempet i den siste krig, i det vesentlige er avsluttet, ønsker mitt regjering offentlig å gi uttrykk for sin takk til de norske borgere som frivillig deltok i de britiske krigsanstrengelser ved tjenstgjering i de britiske styrker eller i sivil krigsarbeid på britisk territorium.

Da det ikke ville være praktisk mulig å takke hver enkelt av de frivillige, tillater jeg meg med den norske regjeringens tillatelse å sende Deres Majestet dette brev idet jeg håper at det vil behage Dem å tillate det offentliggjort, så Deres undersåtter kan få vite at de av Dem som frivillig ytet mitt land sine tjenester i hodens stand, ikke er blitt glemt av dem som de hjalp fram til seier.

Jeg har den ære å forbi med den største æktelse, Deres Majestets ærbødige, underdanige tjener,

Laurence Collier.

Kong Haakon sendte følgende svar: Bygde Kongsgård, 6. september 1946.

Hr. Ambassadør.

Det er med stor glede jeg har mottatt Deres skriv av 20. da, hvori De har hatt den godhet, på Deres regjeringens vegne, å fremføre dennes takk til de norske borgere som gjorde frivillig tjeneste i de britiske styrker eller i sivil krigsarbeid på britisk territorium under den siste krig.

Idet jeg takker Dem for denne meddelelse, som jeg gjerne vil tillate offentliggjort, vil jeg samtidig på min side få uttale min egen og mitt folks dypt takknemlighet for den store bistand Det britiske samveldet så uforbeholdent ytet Norge i dets tunge kampf, og som gjorde det naturlig at mine landsmenn deltok i de britiske krigsanstrengelser så langt det var mulig.

Deres hengivne

Haakon R.

Vi gjengir her klisje av en brevveksling — offentliggjort i Aftenposten 20/9 1946. Den taler for seg selv, hverken ambassadøren eller Kongen nevner Norge som krigsdel-taker.

Ivar Aasen-eventyr

AKSEL SANDEMOSE TIL AKSJON
Vil at det skal reises
KNUT HAMSUN et monument

Aksel Sandemose er nettopp vendt tilbake fra en tur til Danmark hvor han har truffet venner og arbeidet en del. Kåre Kleivan, en medarbeider i Verdens Gang, har nyttet høvet til et lengre intervju med ham, både om Sandemoses periodiske abonnements-brev «Årstedene», om forholdet mellom foreldre og barn, om seksualitet og litteratur, m.m. (V.G. nr. 59). Han kommer også inn på problemet Hamsun. Dette avsnitt gjengir vi her:

PROBLEMET HAMSUN

— Jeg har hørt si at De i det siste har vært meget opp-tatt med problemet Knut Hamsun. Hva er det særlig som beskjeftiger Dem i den forbindelsen?

— Det er riktig at jeg har tenkt meget på Hamsun-saken i det siste. Men det er ikke så meget Hamsun det gjelder som det norsk folk. Det er og blir et sår i norsk bevissthet dette med Hamsun. Det er vi som skal helbredes.

— Fordi vi har tatt feil?

— Fordi historiens viskelær vil fjerne denne flekken.

— Mener De at han i folks bevissthet ikke har gjort noe klanderverdig?

— Han var en landssviker og vi kan ikke rense ham. Men vi må akseptere ham likevel.

— Mener De med ordet akseptere at vi må rehabiliterer ham?

— Det er helt feil å tro at noe må gjøres for å «rehabiliterer» Hamsun. Det kan vi like godt spare oss. Og skulle vi rehabiliterer Hamsun måtte vi også gjøre det igjen den

sak vil bare forplumpe det hele. Det ville også være en fornærmelse mot han å gå hen og «rehabiliterer» ham. Han sto på sitt til det siste.

Forholdet er jo at loven kom til kort overfor Knut Hamsun. I Sverige og Danmark ville saken aldri ha kommet for retten. Den ville ha blitt avgjort av justisombudsmannen som ville ha henlagt den fordi loven ikke strakk til. Det forbannede ved saken er jo at vi manglet justisombudsmannen som institusjon. Jeg håper at Norge må få en ombudsmannsordning etter dansk og svensk mønster.

(Spørsmålet om justisombudsmann i Norge er for tiden under drøftelse i departementet etter at stortingsmann Ramndal satte fram et privat forslag i Stortinget. Det ble senere oversendt Regjeringen).

— Og det var fordi loven kom til kort at man laget denne erklæringen om Knut Hamsuns varig svekkede sjels evner, fortsetter Sandemose. Man torde ikke dømme ham. Men vi skal huske på at i så høy alder som Hamsun den gang hadde, er det ingen som ikke har varig svekkede sjels-evner.

LANDSINNSAMLING TIL MONUMENT OVER HAM

— Om vi så skal akseptere Deres syn, Sandemose, at det norske folk har behov for å rense seg, hvordan skulle så en slik prosess foregå når De avviser juridisk rehabilitering?

— Jeg tror det er en løsning om man rensset seg ved

ligheter. Vedkommende må være et menneske som ikke er kjent for å stå på ytter-sidene.

— Knut Hamsuns familie må også holdes utenfor denne saken. De forsøk som tidligere er gjort for å trekke dette spørsmål frem, har strandet på den geniale dikterens familie. Jeg står på god fot med noen medlemmer av den, men jeg mener at den må holde seg unna denne saken. Ved å holde familien og Nørholm utenfor vil man slippe en masse utenomsnakk

MUSEUM PÅ NØRHOLM
EN UHELDIG TANKE

— Det har vært snakk om å lage Hamsun-museum på Nørholm. Bør ikke et monument over ham stå der?

— Nei, for all del. Hamsun-monumentet må plaseres slik at den gamle ikke kan rennes ned av nysgjerrige. Personlig synes jeg det er en uheldig tanke å lage et museum fordi en kunstner nå en gang har tjent så godt at han fikk råd til å ha sitt eget hus. Ibsen bodde i Arbiens gate, men det gir ingen grunn til å lage noe museum der.

HAN BURDE VÆRT STILT FOR DIKTERRETT

Aksel Sandemose snakker seg etter hvert varm, han riktig brenner for sin Hamsun-plan. Han nevner den gamle lovbestemmelsen som en gang gjaldt i dansk rett og som gikk ut på at bare adelsmenn skulle kunne dømme adelsmenn. Denne bestemmelsen har senere vært betraktet som høyst udemokratisk, men Sandemose har et noe annet syn, og mener den kunne ha

Det ble 10 år for professor Harich

Den øst-tyske professoren Wolfgang Harich ble forrige lørdag av den øst-tyske høyesterett dømt til ti års hardt straffarbeid for landsforræderi. To andre universitetsfolk ble dømt til fire og to års straffarbeid.

Han var tiltalt for å ha utarbeidet et program som tok sikte på å styrke den øst-tyske regjering og å få Øst-Tyskland ut av Warschau-pakten.

Aktuelt utdrag av Harry Millers bok

Det er 12 år siden Krigsforbryterdomstolen i Nürnberg trådte i virksomhet for å dømme en slagen fiende. Det skulle gjøres opp for «forbrytelser mot menneskeheten». Blandt disse rangerte selvsagt meget høyt «den kollektive avstraffelse av sivilbefolkningen».

Hvis man nå leser Harry Millers bok: «The Communist Menace in Malaya», utgitt av Frederick A. Praeger, New York, 1954, side 195, så må man i sannhet bli slått med forbauselse. England deltok jo som bekjent i aktoratet i Nürnbergerdomstolen. — I oversettelse lyder beretningen således:

En måned etter mordet på Gurney (britisk høykommis-sar i Malaya) angrep plutselig regjeringen den lille by Tras, som lå bare noen få

!

Det lar seg nok gjøre å

NATO FRANKSIS.
Ifølge Newsweek 10. desember, trakk Frankrike 150 Mystere jettfly ut av NATO-styrkene, foruten ytterligere 25 franske Mystere og sendte dem til Israel — umiddelbart før Suez-invasjonen.

! Det lar seg nok gjøre å finne forstandige argumenter for å bevare sidemåsstilen, men det er umulig å finne noen som helst fornuftige grunner til å belaste gymnastene med en parodisk undervisning i gammelnorsk. har Nic. Stang fremhevet i en kronikk i Arbeiderbladet.

Nei, man må endelig ikke la norsk ungdom få en aldri så liten gløtt inn i våre fedres gamle språk.

Dame, 32 år kraftig skuffet i kjærlighet, ønsker å gå i kloster. Kan noen gi meg en pekepinn snarest?

Bill. nrk. «Alvor, 1779».
Annonse i Dagbladet 27/2.

Etter to måneder har Norge et underskudd i utenriks-handelen på 369 millioner kr 50 millioner mer enn til samme tid ifjor. Vareeksporten er steget med 42 millioner kr., mens importen er gått opp med 92 millioner fra ifjor til i år. Importstigningen fordeler seg temmelig jevnt på januar og februar, mens eksportoppgangen i sin helhet faller på februar.

Intet hat er så voldsomt som uvitenhetens hat mot videnskapen.

Galileo Galilei.

100 kr.

har Folk og Land lovet å utbetale til den som innen 1. juni best kan redegjøre for hvor meget han loppes for av skatter og avgifter til det offentlige. — Hvem vil forsøke seg?

hjelpsom og finnk som han var og er på alle måtar. Det var ikke med sambygdingane sin gode vilje at han vart gjort til «landssvikar» og straffange. Han berga Sauda for hundratusenvis av kroner og styrde retteleg vel. — Fanebust'n var god då han nyleg nemnde at Fjortoft heller burde hatt fortjenestmedalja i gull enn straffarbeid. Vår beste helsing og takk, med alle gode ynskje for dagen og framtida!

Folk og Land.

— Høyesterettsadvokat Arne Vislie som den 2. mars forsvarte sin avhandling «Ferdels- og fløtingsretten, og dens stilling under ekspropriasjon» for den juridiske doktorgrad, er av det akademiske kollegium ved Universitetet i Oslo kreert til doctor juris.

— Det blir ingen lempning i kredittrestriksjonene, etter hva Brofoss hevder.

— Trygve Hauglands foredrag om *Bonden idag* vil antagelig komme som særprent, melder sekretariatet for Landbruksveka i Oslo.

— Vest-Tyskland er blitt verdens nest største bilprodusent, med 1,1 mill. biler i 1956.

— Bare i Nord Norge trenges nye løer og fjøs til en halv milliard kroner. Desto merkeligere er vår virksomhet i — India!

— Det ble russisk nei til den foreslåtte hvalfangstkonferanse i Oslo.

— Over 500 norske er reist til årets messer i Köln og Frankfurt.

— Den amerikanske eksport- og importbank har gitt Storbritannia en kreditt på 500 mill. dollar. Hvor er det blitt av stormakten England?

«Gustav Vasa» på Det Norske

Atter ein gong har Det Norske teatret synt at det kan ta på seg dei største oppgaver, og løyse dei. August Strindberg-stykket, som no har hatt premiere, er det siste prøvet på dette. Det er første gongen dette stykket er spela på ein norsk scene. I den store rolla som Gustav Vasa spelar Johan Norlund. Stykket er omsett til norsk ved Aasmund Sveen.

— Han var en landssvikar og vi kan ikke rensse ham. Men vi må akseptere ham likevel.
— Mener De med ordet akseptere at vi må rehabilitere ham?
— Det er helt feil å tro at noe må gjøres for å «rehabilitere» Hamsun. Det kan vi like godt spare oss. Og skulle vi rehabilitere Hamsun måtte vi også gjøre god igjen den urett som er begått tidligere mot diktere i vårt land. Da måtte vi rehabilitere Hans Jæger, gjøre godt det som ble begått av urett mot Arne Garborg og Alexander Kielland. Da jeg en gang snakket om dette problemet på et møte i Aarhus, fikk jeg en utrolig masse henvendelser fra nazister som håpet de kunne redde seg i Hamsuns båt.

Ivar Aasen-eventyr blir ny norsk ballett

Ivar Aasen drømte nok aldri om at hans navn skulle bli nemnt i samband med ballettdans. Og om han hadde drøymt om det, måtte han ha levt til mars 1957 for å få sjå draumen sin gå i oppfyllding med premiere på den nye norske balletten «Svein Uredd» på Folketeatret. Det er Gerd Kjølås som har komponert dansen. — Ho valde Aasen sitt eventyr mellom 200 andre norske folkeeventyr. Musikken er av Edvard Grieg. Og når vi veit så mykje, skjønner vi at den nye balletten er ekte norsk frå topp til tå, og noko anna nyttar det ikkje skal han brukast i turneprogram utanlands, meiner Gerd Kjølås.

Harde tider for Finland

Det finske folk forbereder seg på harde tider, etter at regjeringens krisen ble løst ved president Kekkonens inngripen. Regjeringen Fagerholm skal nå konsentrere hele sin oppmerksomhet om en løsning på de meget vanskelige og innviklede finansielle og økonomiske problemene som ikke kan utsettes lengre. Hva løsningen blir er det ennå ingen som vet i detalj, men statsministeren har forberedt folket på at det blir besk medisin, som skal slukes. I en radiotale har han klart gitt til kjenne at fremtiden vil kreve offer av alle. Det viktigste er om nasjonen kan slå inn på en vei som i løpet av et år eller to fører ut av van-

skelighetene, spørsmålet er om vi våger å gjøre det og har kraft til å gå veien helt fram, sa statsministeren.

Finlands økonomiske problem faller i to deler, som likevel har nær sammenheng. For det første er statskassen tommere nå enn noen gang. Vanskeligheter med å skaffe kontanter har staten hatt tidligere også, men har ved forskjellige tiltak klart seg gjennom krisen. Denne gang gjenstår bare én utvei, nemlig å låne fire-fem milliarder mark inntil inntektene kommer inn igjen. I motsatt fall får ikke statstjenestemennene sine lønninger, og andre utbetalinger kan heller ikke finne sted.

LOVEN KOM TIL KORT OVERFOR HAMSUN

— Kan noe gjøres ved å ta Hamsuns sak opp på juridisk basis?

— Et hvert forsøk på å ta Hamsuns sak opp igjen, vil være unyttig. Han har forbrutt seg, og en rensnings-

LANDSINNSAMLING TIL MONUMENT OVER HAM

— Om vi så skal akseptere Deres syn, Sandemose, at det norske folk har behov for å rensse seg, hvordan skulle så en slik prosess foregå når De avviser juridisk rehabilitering?
— Jeg tror det er en løsning om man rensset seg ved en landsinnsamling til et monument over Knut Hamsun og det bør stå på Hamarøy — der og intet annet sted. Det ville svare til bildet av ham at det skulle koste besvær å kome dit for å se det, være en vanskelig reise.

Ved en landsinnsamling ville man også kunne få i realiteten en folkeavstemning. — Bidrag lydende på så små beløp som femti øre skulle bokføres med navn. Dermed ville man få se hvor mange som ville stemme for ham. Det ville få mange av hans antagonister, ikke minst avisene, til å tenke seg om.

— Er avisene hovedårsaken til den behandling Hamsun fikk?

— Avisene får jo alltid uttalelser av kverulanter og bringer dem videre. De gjør alt for lite for å få tak i den virkelige folkemeningen. Alltid når et eller annet viktig spørsmål er oppe, rykker de 13—14 fast ansatte og statsautoriserte kverulantene ut. Ja, jeg kan godt navngi de 13—14 kverulantene, men det hører ikke hjemme her. Avisene gir dem alt for stor plass i sine spalter.

Sandemose utvikler sin idé slik: De som gjerne vil ha Knut Hamsun midt blandt oss er så forskjellige. Derfor måtte det nedsettes en komité og i spissen for den måtte det stå en person med en slik anseelse at alle forskjellige syn kunne samles om ham eller henne. På det nåværende tidspunkt er det ikke nødvendig å nevne noe navn, mener Sandemose, selv om han har tenkt på flere mu-

seg etter hvert varm, han riktignok brenner for sin Hamsunplan. Han nevner den gamle lovbestemmelsen som en gang gjaldt i dansk rett og som gikk ut på at bare adelsmenn skulle kunne dømme adelsmenn. Denne bestemmelsen har senere vært betraktet som høyst udemokratisk, men Sandemose har et noe annet syn, og mener den kunne ha vært brukt i tilfellet Hamsun.

— Nå når jeg er blitt så gammel som jeg er, begynner jeg å lure på om ikke Hamsun burde vært stilt for en dikterrett hvor han kunne dømmes av folk som visste hva de snakket om. En slik dikterdomstol kunne ikke vært laget av nordmenn. Det beste ville ha vært om dommerne hadde vært plukket ut fra forskjellige land som Sverige, Danmark, Italia, Russland, Frankrike og kanskje De Forente Stater.

HAMSUN VAR IKKE MIN LÆREMESTER

— Hva er den dypere grunn til at nettopp De vil gå i bresjen for at vi, det norske folk, skal rensse oss overfor Knut Hamsun? Kan det ha noen sammenheng med at norske kritikere i sin tid har ment at De var påvirket av Hamsun?

— Når jeg tar saken opp, er det fordi jeg står friere overfor det hele enn noen andre. Mine læremestre er Charles Dickens og Johannes V. Jensen. De to fikk det til å velle fram i meg.

Den som benekter at han er påvirket av noen, han er dum. Han påstår jo at han er hoppet direkte ut av pannen på Zevs. Og det er ingen av oss. Så lenge jeg var i Danmark, mente de danske kritikere at jeg var påvirket av Johannes V. Jensen, men da jeg kom hit, slo de norske fort fast at jeg var påvirket av Knut Hamsun. De danske kritikere hade rett. Og som sagt, Charles Dickens har også lært meg meget.

York, 1954, side 195, så må man i sannhet bli slått med forbauselse. England deltok jo som bekjent i aktoratet i Nürnbergerdomstolen. — I oversettelse lyder beretningen således:

En måned etter mordet på Gurney (britisk høykommis-sar i Malaya) angrep plutselig regjeringen den lille by Tras, som lå bare noen få miles fra stedet hvor Sir Henry (Gurney) ble drept. Tras var en «sealed lips» by (det vil si en by hvor man ikke anga kommunistene til myndighetene). Byen var den mest «tette» på dette område i hele Pahang, hvis ikke i hele Malaya.

Byen hadde et meget dårlig rulleblad under unntakstilstanden. I løpet av de tre år var 15 kamper blitt utkjempet i og omkring byen hvor 20 mennesker ble drept og 14 såret. Der hadde også vært 25 mordforsøk. Fireogtyve forsyningslagere og toogfemti bandittleire var blitt oppdaget rundt byen. Den hadde vært hovedkilden til matforsyningen av bandittene i Vest-Pahang. I erobrede kommunist-dokumenter var den betegnet som et sentrum av enorm betydning for terroristene i Vest-Pahang. — Denne hadde sitt eget «Beskyttelses-korps», men dette var ikke blitt avslørt (angitt) overfor regjeringen. Det siste tiltalepunkt mot byen Tras kom da en mann ble drept idet han forsøkte å snike seg gjennom en ring de militære hadde slått rundt byen, den dag Sir Henry ble myrdet. På den dreptes kropp fandt man en bunke brev rettet til sympatisører i Tras og til pårørende av de menn som drepte Sir Henry. De trengte mat, medisin og penger. Tidlig om morgenen onsdag, den 7. november 1951 (6 år etter 1945) trengte tropper, politisoldater og avdelinger fra regjeringen inn i Tras for å ut-slette byen. — Regjeringen

En hån mot forsikringstageres selvstyre

Politisk brannfakkkel

Regjeringens forslag om at Stortinget, ved overgangen til gjensidige selskaper i livsforsikring, skal velge en fjerdedel av selskapenes rådsmedlemmer og ett styremedlem, introduserer to helt nye og revolusjonerende forhold i vårt økonomiske liv.

Livsforsikringsselskapene vil i tilfelle bli de første kollektive fore-

tagender hvor Staten ved lov blir representert i ledelsen. Innen forsikringsbransjen spør man hvorfor ikke også andre kollektive foretagender, f. eks. Norges Kooperative Landsforening og de tallrike samvirkeforetagender innen jordbruket, «beøres» på samme måte.

For det annet vil Staten, som er livsforsikringsselskapenes stør-

ste låntager, ved fremtidige låneforhandlinger være representert på begge sider av forhandlingsbordet. Hvorfor skal ikke også andre låntagere få sine representanter inn i ledelsen, spør man videre innen livsforsikringsbransjen.

Aksjonærene er naturligvis meget interessert i hvilket oppgjør de skal få. Da proposisjonen ennå ikke er ferdig trykt foreligger det bare sparsomme opplysninger. Etter hva Morgenbladet erfarer skal aksjene innløses til den verdi de hadde på grunnlag av det siste årsregnskap selskapet fremlegger for 1. januar 1959, tidspunktet for overgang til gjensidige selskaper.

Avtale om utløsning på denne måte skal godkjennes av Forsikringsrådet.

Avtale om innløsning må imid-

lertid godkjennes av Kongen hvis det skal betales mer enn aksjenes pålydende.

I forsikringsbransjen motsetter man seg ikke tanken om at gjensidige selskaper skal få en større plass enn de har idag, men man hevder at også aksjeselskaper har sin plass og sin misjon i livsforsikringsbransjen. Dette var Forsikringsrådet enig i.

Regjeringen er kanskje redd for at forsikringstagerne skal være for dyktige i ivaretagelsen av sine interesser og ikke etterkomme Statens krav om lån til alle tider.

Hvorfor skal Staten alene blant låntagerne komme i den prioriterte stilling at den skal være representert i ledelsen for livsforsikringsselskapene?

Hur skal det gå med judarna?

Under en loftsrydding like før jul dukket der opp et eksemplar av «Tidens Tegn» for 29. sept. 1937. Der var inntatt en artikkel som har en merkelig aktualitet idag. Det var en helside med en 4-spaltet overskrift: Kan jødespørsmålet løses? Forfatteren var professor dr. Sigmund Movinckel og omhandlet en bok som nettopp var kommet ut i Sverige med tittelen «Hur skal det gå med judarna?» av Magnus Hermansson.

Under avsnittet om zionismen finner man nedenstående avsnitt som har en merkelig aktualitet idag:

«Den nasjonale løsning som zionismen har gått inn for og som Balfour-deklarasjonen og opprettelsen av den jødiske mandatstat i Palestina har prøvd å sette iverk, er etter Hermanssons mening dømt til å mislykkes. Ikke bare fordi forholdet til araberne er et uløselig problem, og fordi Palestina bare kan ta en liten brøkdel av verdens jøder; men fordi eksperimentet mislykkes innenfra; zioniststaten er en kunstig kapitalbringelse, den skaper et samfunn som ikke er vokset organisk frem av eget håndverk og åndens arbeid neden-

nevnte bok, eller professor Movinckel tilhører jødernes motstandere, de såkalte antisemiter.

*

At ikke alle jøder er enige i opprettelsen av staten Israel er en kjennsgjerning, som også nedenstående melding over Beirut 20 oktober — en uke før det israelske angrep på Egypt — viser. Det heter der at direktøren for UNRWA, Henri Labouisse hadde mottatt en sjekk på 16 000 dollars fra et velferdsfond tilhørende The American Jewish Council i USA til hjelp for arabiske flyktninger fra Palæstina (Israel). Det heter videre at nevnte forening er en jødisk-amerikansk anti-zionistisk organisasjon. De ba om at pengene måtte brukes til anskaffelse av utstyr på et arabisk flyktningesykehus.

*

Staten Israel har i løpet av de otte år som er gått siden opprettelsen fått 700 millioner dollar (rundt fem milliarder kroner) fra jødiske organisasjoner i USA.

Ifølge Farmand mere enn all amerikansk filantropi til sammen.

*

«Gi oss en tilfredsstillende løsning på Israel-problemet og jeg garanterer at Sovjet-russisk innflytelse og kommunismen vil forsvinne her» sa nemlig en av de politikerne til en

Langfeldt lystet meget

Men Hamsun satte ham på plass

Hamsuns berømte bok, som ble hans testamente til verden, — er nylig kommet i nytt opplag — på Gyldendal, — og Dagbladet har sikkert rett i, at mange er de som etter å ha lest boken en eller ti ganger, har sittet fjetret over denne Hamsuns fremragende og avslørende bok.

At boka ikke er noe selvfor-svar er endog Dagbladet klar over, fordi nemlig Hamsun står ved alt han har sagt og skrevet under krigen og intet beklaget eller tilbakekalt.

Det var mange av de personlig impliserte i «rettsoppgjøret» som hadde håpet og regnet med, at denne Hamsuns avslørende bok skulle bli neglijsert og fortiet i dette vårt jubelpatriotiske molbosamfunn, men slik gikk det altså ikke. Etterordet er et

helst, for hele offentligheten».

Videre skriver han: «Jeg var et menneske som var kommet ut for den for meg utånelige innlegning til observasjon på en sinnsykeklinikk. Professor Langfeldt kunne skalte og valte med meg som han lystet, og han lystet meget. — Jeg har den tro at hvis han på forhånd hadde overveiet nøye, hva han hadde i sinne å gjøre, så ville han kanskje ha oppgitt sin plan. Jeg hadde jo holdt min kone og mitt ekteskap utenfor i flere måneder, og jeg gir meg selv stor rett heri. Hvor ville man nemlig ende tilslutt. Ville noen person eller noens familieleiv — profesorens eget iberegnet — forbli urørt? .. det pleier være en viss grense som alminnelig dan-

Vi søker representanter

for tingersanking i bygd og by.

Rike muligheter, bra provisjon

Henv. red. i Folk og Land

HANE DAHL

NAMSOS — Telefon 2132 - 2817 — privat 2275

Vi anbefaler:

Alleslags fiskeprodukter — kun engros. Vår spesialitet er nysaltet torskefilet, leveres i ca. 45 kilos kasser. Kan også leveres til private med tillegg av omsætningsavgift.

EGET KJØLE- OG DYPFRYSNINGSANLEGG.

Bruk

FOLK OG LAND

i dine
annonser!

Daglig

friske blomster

KRANSER til alle priser

SYNNØVELIE

Blomsterforretning

Frognerveien 30, Oslo

Tlf. 44 22 30

Jim med frue

søker grei og enkel hytte for sommeren, helst med båt — i skjærgården ved Risør, eller i strøket Risør-Grimstad-Justøya. — Jim? Selveste kappell-mesteren, det stemmer det. — Henvendelse redaktør Kringlebotn, Folk og Land. (Fra 1. mai—30 august).

Hybel med te-kjøkken

eller liten leilighet, søkes i Oslo snarest. — Etter at jeg begynte i Folk og Land har jeg to ganger på rad vært så heldig å få leie trivelig hybel i moderne gård — tilhørende sjøgutter med hyre. Men nå skal også sjøgutt nr. 2 begi sjøen og jeg må finne nytt husvære. — Vær vennlig gi meg et vink hvor det måtte være, log ikke utenfor byen.

Henv. Johannes Kringlebotn, adr. Kierschowsgt. 5.

Kle Dem varmt og hensiktsmessig!

«Det var blank sol, og på avstand tok skisporet seg ut som et lysende, glitrende band. Det skar seg strekrett over myrer og vatn, det smat inn i dalene, kravlet iherdig opp gjennom høtte fjellkledte stier, mønte, vuggende, lønne-

«Pionjær»

fjellborrmaskin

Over 3 000 stk. er nu i bruk her i Norge av disse maskiner, og det er vel ingen overdrivelse å si at det er den beste bensindrevne fjellborrmaskin som er laget.

Komplett lager av reserve-deler og borr.

Betalingen kan deles.

H. Snaprud & Co.

Kongsberg

Maskiner—Redskaper

Tlf. 885—248

Frøhavre tilsalg

Sol 2. Spi. % 90 pris 80 øre pr. kg.

DAVID ENGE, Lena st.

Elever i fiolin

og samspill

Jim Johannessen

Hjelmgate 2 b

Telefon 46 35 07

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsv. 5, Ø. Ullern

Telefon 55 61 29

Oslo

VED BESØK I EGBERSUND

overnatt på

Victoria Gjestheim

Strandgt. 41 — Telefon 497

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega,

ømt til a mistykses. Ikke bare fordi forholdet til araberne er et uøstelig problem og fordi Palæstina bare kan ta en liten brøkdel av verdens jøder; men fordi eksperimentet mislykkes innenfra; zionistaten er en kunstig kapitalanbringelse, den skaper et samfunn som ikke er vokset organisk frem av eget håndens og åndens arbeid nedenfra, men lever på verdensdonasjoner. Den vil undergraves innenfra gjennom jobberi, gjennom den østjødiske chauvinismen som er utålelig netop for de mest kultiverte jøder, vestjødene; videre gjennom det religiøs-moraliske forfall som allerede er merkbart i «Eres-jisra'el», og gjennom jødernes mangel på disiplin.»

Det bør kanskje tilføyes at hverken forfatteren av oven-

ardre kroner) fra jødiske organisasjoner i USA. Ifølge Formand mere enn all amerikansk filantropi til sammen.

* «Gi oss en tilfredsstillende løsning på Israel-problemet og jeg garanterer at Sovjet-russisk innflytelse og kommunismen vil forsvinne her» sa nylig en syrisk politiker til en Newsweek-korrespondent.

Bare i Jordan (ved Israels grense) bor mere enn 70 000 fordrevne Palæstina-arabere i telt, fillete, elendige og bitre. For alle disse står Egypts statsminister Nasser som redningsmannen.

Det er Vestmaktens støtte til Israel, — også uansett om det er israelske tropper som angriper de arabiske naboer som driver araberstatene i armene på Sovjet, heter det i Nervsweek.

står ved alt han har sagt og skrevet under krigen og intet beklaget eller tilbakekalt.

Det var mange av de personlig impliserte i «rettsoppgjøret» som hadde håpet og regnet med, at denne Hamsuns avslørende bok skulle bli neglisjert og fortiet i dette vårt jubelpatriotiske molbosamfunn, men slik gikk det altså ikke. Etterspørselen etter boka var altså så stor, at forlaget fant å måtte sende ut nye opplag, endog uten å kamuflere dr.Langfeldts navn til Hansen eller Olsen, slik som det ble foreslått av en innsender i Dagbladet. For all fremtid vil Langfeldts navn bli stående og den norske såkalte rettssak ha fått sin påskrift.

«Resultatet», skriver Hamsun, «er å lese for hvemsom-

Terminliste

Idag 18. mars: Lokalflyruten i Nordland åpner. Widerøe flyr ruten mellom Bodø og Narvik. Noe senere skal Svolvær og Gravdal opptas som anløpssteder. Fra 15. mai starter en ny rute mellom Narvik, Harstad og Tromsø. Den skal gå helt til 20. september.

Idag 18. mars: En ny sending ungarske flyktninger kommer til Norge, dennegang fra Jugoslavia.

19. mars: Kronprins Olav til Voss for å delta i de store militærovelser vestpå.

21. mars: Bondestevne i Korgen.

3. april: Disiplinærsaka mot politifullmektig Sigmund Vinje opp for Høyesterett. Han ble suspendert ved Telemark politikammer i 1950. I den avskjedssaka som ble reist mot ham i byretten en tid senere ble han fradømt sin stilling. Ved lagmannsrettens behandling i fjor ble Vinje imidlertid frifunnet for kravet om avskjedigelse, men han ble idømt en bot på 1000 kroner. Begge parter har anket dommen.

18. april: Per Aabel gjester på Stadsstatern i Göteborg i sin gamle glansrolle i «Eventyret».

22. juni: Norges Bondelags landsstevne i Arendal.

de i sinne å gjøre, så ville han kanskje ha oppgitt sin plan. Jeg hadde jo holdt min kone og mitt ekteskap utenfor i flere måneder, og jeg gir meg selv stor rett heri. Hvor ville man nemlig ende tilslutt. Ville noen person eller noens famillieliv — profesorens eget iberegnet — forbli urørt?

.. det pleier være en viss grense som alminnelig dannede mennesker ikke gjerne overskrider. — — — Vil han (dr. L.) hevde at jeg uten hennes innblanding kanskje kunne ha blitt erklært sinnsyk? . . .»

Ærede lesere, finnes det en verre beskyldning i offentlig trykt skrift, som i den grad rammer dette som professor Jon Skeie kalte «den største rettløshet i vår historie?»

Eller finnes det i noen rettshistorie, iberegnet Dreyfussaken en mere grusom karakteristikk av de dømtes kontraparter enn Hamsuns På gjengrodde stier, en karakteristikk som vil bli stående urokket bl. a. fordi den er fremsatt av Nobelpristageren

Knut Hamsun? H.

— Kvoten for turistvaluta for reiser til alle europeiske land og USA og Kanada er forhøyet fra 700 kroner til 1500 kroner pr. år med virkning fra 1. januar 1957. For personer under 16 år blir kvoten fortsatt 350 kroner pr. år.

— Begrepet *alkoholiker* må bli avromantisert, ble det fremholdt på et AA-møte i Oslo her om dagen. Ja, det ville være på høy tid.

— I forbindelse med feiringen av 250-årsdagen for Benjamin Franklins fødsel ifjor fikk elevene ved skolene i Sambandsstatene beskjed om å skrive en stil om sin store landsmann. En 13 år gammel småpike skrev følgende: Benjamin Franklin var en fattig gutt som kom til Philadelphia med et ekstra par strømper i lommene sine. En pike stod i gatedøren og lo av ham. Siden giftet han seg med henne og oppdaget elektrisiteten.

— Alaska har verdens høyeste selvmord-prosent, med 24,5 selvmord pr. 100 000 innbyggere.

Blomsterforretning
Frognerveien 30, Oslo
Tlf. 44 22 30

være. — Vær vennlig gi meg et vink hvor det måtte være, log ikke utenfor byen.
Henv. Johannes Kringlebotn, adr. Kierschowsgt. 5.

Kle Dem varmt og hensiktsmessig!

«Det var blank sol, og på avstand tok skisporet seg ut som et lysende, glitrende band. Det skar seg strekrett over myrer og vatn, det smat inn i dalene, kravlet iherdig opp gjennom bratte fjellhaller, strøk nesten usynlig langs snaublåste kammer, og seilte uvørent utover bratte ufs».

(Fra Mikkjel Fønhus: Reinsbukken på Jotunfjell).
Selv om De ikke kan skildre naturen på samme friske måten som Fønhus, kan De oppleve den. Men De må være varmt og hensiktsmessig kledd, og det er her vi kan hjelpe Dem:

Herreanorakker, hvite, dunlerret og chambric, kun kr. 29,-. Dame- og herreanorakker i førstekl. poplin, gråbeige fra kr. 34.— til kr. 43.—.

Bluser, prima silkepoplin, beige og blå for herrer uforet kr. 35.—. Bluser, prima med for, beige og blå for damer og herrer kr. 49.—. Kakiskjorter, alle nr., riktig bra kvalitet kr. 16.90. Nyhet! Fjelltruser for herrer foret m/ dunlerret kr. 9.80. Strekkbukser for damer, mørkeblå 1/1 ulls gabardin nr. 40—46 kr. 69.—. Herrestrekkbukser mørkeblå 1/1 ulls gabard. nr. 46—52 kr. 69.—. NB! Strekkbuksen har tidligere kostet fra kr. 78.— til kr. 94.—. Guttenickerser, grå- og brunrutet, prima vare, 6 år kr. 18.90, 14 og 16 år kr. 23.80. Vadmelbukser, 1/1 ulls, mørkegrå, m/ beltestr. og baklommer, leveres med livvidde 92, 95, 100, 105 og 110.

Herreundertøy, lange benklær, trøyer lang erm, prima makko 8,90 pr. par. Sendes overalt mot oppkrav. Portofritt ved kjøp for minst 75 kr. Garanti: Full tilfredshet eller pengene tilbake!

Takk for at De leste denne annonsen!

Vennlig hilsen

JOHN SAND A/S, BJERKA

— Værlaget har skiftet så sterkt i Nord-Norge i vinter at veivesenet stadig har hatt store mannskaper ute for å rydde vekk issvuller. På riksvei 50 er mange issvuller blitt sprengt med dynamitt, forteller veisjef Nordang i Nordland fylke. Arbeidet betyr uttelling på flere hundre tusen kroner ekstra for veivesenet.

— Oslo Røde Kors Barnehjelp har fått inn 9 000 kroner ved hjelp av innsamlingen av melkekapsler.

— I det avsluttende møte i FN's 11. hovedforsamling 8. mars ble den nye vest-afrikanske staten Ghana enstemmig opptatt som medlem av FN. Sikkerhetsrådet hadde dagen før enstemmig anbefalt opptagelsen. Ghana kom med i FN bare to dager etter at

landet var blitt selvstendig. Det er dermed 81 medlemmer i verdensorganisasjonen, som nå omfatter 79 stater. Sovjet-Samveldet har nemlig helt fra FN's start hatt tredobbel stemme i Hovedforsamlingen, idet medlemsrettigheter er gitt den ukrainske og den hvit-russiske sovjetrepublikk, trass i at ingen av dem oppfyller et eneste av de anerkjente vilkår for statlig selvstendighet.

overnatt på
Victoria Gjestheim
Strandgt. 41 — Telefon 497

UR
Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Utvalg sendes portofritt
R. Gjessing
URMAKER
DRAMMEN
Telefon 2507.

Tannlege Maamoen
Hansteensgt. 2
Telef. 44 43 33

Tannlæge
MARTIN KJELDAA
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Annelise Parow
TANNINNSETNING
Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Malerarbeide
utføres

Henvendelse telefon 56 46 63.

Spis i OBL spisesalong
Hjemmelaget god mat
Niels Juels gt. 31, - Oslo - Telefon 441498

UTREDNINGEN FRA INSTITUTTET FÖR OFFENTLIG OCH INTERNATIONELL Rätt om

Den norska rättsuppgörelsen

Koster kr. 30 porto inkl. - Benytt postgiro 150 28
OSLO

Prost A. E. Hedem

STATSMAKTENES REVOLUSJONÆRE FORHOLD TIL GRUNNLOVEN

1ste opplag er revet vekk. 2net opplag langt på vei til å bli utsolgt. Send oss navnelister. Pris kr. 2, —pr. ekspl. + kr. 0,25. Benytt postgiro 150 28.

FORBUNDET
Postboks 3214, Oslo

Ope brev til A. Skuggevik

Eg prøver forstå deg, men det er visst ikkje so lett. Dei visjonar du nemner smiler ikkje eg til. Eg meiner det var det einaste rette at du tok den praktiske konsekvens av di overtyding. Desse som skubbar ansvaret frå seg — luskar frå det som skal gjerast no — tek vekslar på framtida — og endar sine dagar som store skuldnarar — som har belasta den framtidige slekt med ei lang rekkje gjelds-postar. Slike har me sjølv sagt ingen vyrdnad for.

Eg tenkjer ikkje her mest på gjeldspostar i kr. og ore — endå det og er mindre bra at kvart barn som no vert fødd er «arveieg belasta» med ei statsgjeld på 2-3000 kr. — Men langt ålvorlegare er den åndeleg-moralske svikten som har vore og som har gjeve seg uttrykk i eit nyttesjukt liv. Og som me veit fedrenes misssgjerningar kjem igjen Resultatet kan ikkje anna bli enn ei svekt slekt. Ein treng ikkje vere mykje lærd for å vite at slik er det. Den som har ein «normalpor-sjon» sundt bondevit kan fastslå den ting.

Du tenkte på synene dine. Ja som far og normalt ansvarleg menneskje kunde du vel ikkje tenkje onnorleis? Du hadde lova i deg: Kjærleiken til dine born. Og dersom du ikkje alt var vorten NS er det logisk du som vake tenkjande menneskje ikkje vart i tvil om at der — og einast der fann du livs-linja.

Me er merksam på det synet som berre oppfattar mennesket som det høgste dyret har færlige konsekvensar. Saka er den at når mennesket fell ned til godkjenning av det «dyriske driftsplan som det einaste «reale» verde i livet, å nyte det materielle — i dette ligg driv-fjora i det menneskjelege strev, då gynn det seg i realitet at mennes-

terielle som kan nyttast og kjøpast. Når me har gjort den oppdaging at den største livsglede finn me i aktiv skapande, byggjande, ytande, gjevande arbeidsinnsats, då vaknar og utviklast vår forståing av det sanne livsprin-sipp. Då må me sanne at det kan ikkje vera anna enn kjærleiken, som gjev utan tanke på å få igjen noko sjølv, slik som den gode far og mor ofrar alt for borna sine. Då skynar me at den same Gud og livsopphaldar må vere ei urkraft av kjær-leik. Då kan me vel og få oppleve at me sjølve, våre medskapningar og Gud, kjem i harmoni ein gong? Ja, har me ikkje hatt stunder me liksom i tanke og sinn har opplevd Gud i oss, — møtt oss sjølv, og Gud, i andre?

Med omsyn til Øverland. At han har store negative postar i «rekneskapan» kan vel ikkje vera tvil om. Men kan me ikkje tenkje oss at noko, — kanskje mykje, må godskrivast han på plussida? Viljen var sikkert god. Han vart innfanga i eit sokalla «vitenskapeleg» livssyn: den ateistiske marxisma. Han var ikkje utan sans for realitetar. I sin hån over slikt som for andre var høgt og heilag som heim og fedreland, Gud og moral, såg han noko anna. Det var visseleg ikkje for å vere negativ og for å gjere skade, men i sann kampglede over å vere meister i å flerle maska av hykleriet. Men dersom hykleriet var den primære årsak må i alle høve andre vere med å dele ansvaret. Han vilde frigjere sine med-menneskje frå hekkelske for-

Juristkommisjonen fordømmer Ungarn

Den internasjonale juristkommisjon som består av jurister fra tolv stater, har enstemmig vedtatt en resolusjon som skarpt tar avstand fra rettsmyndighetenes opptreden i Ungarn.

I resolusjonen heter det at etter kommisjonens mening krenker de ungarske myndigheter menneskerettighetene gjennom de lover og dekreter de sender ut. De ungarske rettsmyndigheter unnlater å sørge for at rettferdighetens minstekrav oppfylles i kriminalsaker, et krav som anerkjennes av alle siviliserte land, særlig i rettssaker hvor det er spørsmål om anvendelse av dødsstraff.

Kommisjonen, hvis formann er den kjente britiske jurist Sir Hartley Shawcross, har studert hvordan rettferdigheten praktiseres i Ungarn under den kommunistiske Kadar-regjering, på grunnlag av hva regjeringen selv har offentliggjort.

Kommisjonen er kommet til at de ungarske myndigheter i hver ene-

ste sak har unnlatt å opprette en upartisk domstol, at de definerer forbrytelsene i uklare vendinger som kan fortolkes og misbrukes og avstår fra å gi den tiltalte en klar beskjed om hva anklagen går ut på. Myndighetene gir heller ikke den tiltalte tilstrekkelig tid og muligheter til å forberede forsvaret, til å innkalle vidner og orientere forsvareren. Heller ikke får den tiltalte alltid adgang til å be om benådning eller appellere saken.

Kommisjonen beklager at de aller fleste kriminalsaker i Ungarn har vært ført for lukkede dører siden 4. november i fjor. Den beklager også at de ungarske myndigheter nekter upartiske observatører å være til stede ved rettsaker. Den besluttet å underrette den ungarske justisminister om kommisjonens synspunkter.

Biskop

Eyvind Berggrav

«Øivind het han, og gråt da han ble født». Således begynner en av Bjørnsons fortellinger. Ja, dersom biskop Eyvind Berggrav visste da han ble født hvorledes han ville utarte på sine gamle dage, hadde han hatt grunn til å gråte.

Biskop Berggrav er sønn av avdøde domprost i Oslo, Otto Jensen, som sikkert var en be-

lelse ble så forholdt biskop Berggrav. Han sa at Hallesby påstand ikke er iktig. Han mente at ingen ikke-troende kom til Helvete før han var dømt til det av Jesus Kristus på dommedag, og at det kunne gå millioner av år før denne dag opprant. På spørsmål om hvor det ble av sjelen i denne ventetid, svarte Berggrav at de var hos Jesus alle sammen, antagelig i en slags varetekt. Her har vist NS-folk klaget over at vi har sittet i varetektsfengsel bare noen år under landssvikonn-

Hambro's kildeskrift

Forts. fra side 1

ningen eller i verste fall om eventuell bistand fra vestmaktene).

Den som har lest den verdifulle boken som generaldirektør Arne Meidel ved Borregård i samarbeide med odels-tingspresident Hambro har tatt initiativet til å få utgitt, vil ha sett at sortingsmann J. L. Mowinckel under sitt innlegg i møtet i Utenrikskomiteen 8. april 1940, bl. a. kommer med følgende uttalelse:

«Nå har vi jo fra første øyeblikk vi har drøftet den internasjonale situasjon, like fra september måned, ikke vært blinde for den mulighet at på et givet tidspunkt ville England fortsette der hvor det sluttet den siste krig».

Og litt lenger nede i innlegget sier han:

«Det som sterkest melder

Aktuelt utdrag av Harry Millers bok

Forts. fra side 2

fengslet de 2 000 innbyggere i henhold til den fryktede lov om Unntakstilstand 17D, som tillot kollektiv straff av samtlige innbyggere i distriktet. Tras ble lukket som sentrum (tilhold?) for liv (ikke lett å oversette). Hvorfor hadde Tras blitt tillatt å støtte kommunistenes sak så lenge?

På side 208 kan man lese følgende:

Tre dager senere reiste general Templar selv til Tajong Malim og kunnegjorde kollak-

seg er som sagt spørsmålet om vår egen stilling til det som skjer. Og for å kunne bedømme den nærmere, bør vi søke så snart som mulig om vi kan få en føling med Tyskland. Vi var allerede i september måned klar over, at hva der enn skjedde — nå taler jeg for absolutt lukkede dører — så kunne vi ikke komme i krig med England, vi kunne ikke komme i krig på den side».

Den som leser disse ordene og samtidig er fortrolig med innholdet av Stortingsdokument nr. 6 for 1945, vil av sammenhengen forstå at Mowinckel her refererer til noen av de uttalelser som kom frem under møtet i Utenrikskomiteen 31. august 1939 — altså dagen før den nye verdenskrigen brøt ut.

Man kan sikkert gå ut fra at Mowinckel da særlig tenker på et av innleggene til utenriksminister Koht, og man må anta at han også tenker på et av avsnittene i innlegget til stortingsmann Anderssen-Ryst mot avslutningen av ordskiftet.

Utenriksminister Koht, som tidligere under forhandlingene av flere av talerne var blitt provosert til å svare på hvordan Norge skulle stille seg dersom vårt land under en eventuell stormaktskrig ble utsatt for en tilsiktet nøytralitetskrenkelse fra en av de krigførende partiers side, uttalte i den anledning bl. a.:

«Men å binde seg på fyrehand i detaljer, det tror eg for min part kan vera færlig. Dette gjeld kanskje endå meir ålment når ein talar um

regjeringa i Danmark kom då i krig med England. Eg vil ikkje dra noko slag konkrete konsekvensar i denne stunda, men eg trur at ein bør slå fast at vi sjølve skal velja, vi sjølve skal avgjera der vi vil stå, og det må vi avgjera ut frå umsynet til den situasjonen som melder seg. Og vi får ha, trur eg, alltid det motet at vi skal kunne venta med å taka avgjersla til situasjonen ligg fyre. For situasjonane dei brukar ikkje komma annarleis, og det er då ein får taka sitt val, soleis som situasjonen krev det».

Stortingsmann Joh. Ludw. Mowinckel, som hadde ordet like etter Koht, uttalte i umiddelbar tilslutning til dette:

«Jeg er helt enig i utenriksministerens siste betraktninger om hvorledes vi skal stille oss i tilfelle av et nøytralitetsbrudd».

Formannen (Hambro), som deretter hadde ordet, uttalte seg i lignende vendinger.

Mot avslutningen av forhandlingene kom stortingsmann Anderssen-Ryst med følgende uttalelse:

«Jeg er klar over at kanskje det viktigste som har svevet over forhandlingene her idag, det er det som vi ikke vil snakke om. Jeg vil heller ikke komme inn på det; men hvis utviklingen skulle gå i den retning som den ærede utenriksminister er så sterkt bekymret for — og jeg tror hans bekymringer er berettiget — tror jeg at vi meget snart kan komme til å stå overfor disse vanskelige, disse kanskje skjebnesvangre avgjørelser. Det er godt at det er blitt uttalt fra så mange hold her at disse avgjørelser, som er de sværeste, har vi ik-

